

Tussen stilte en storm: over- en onderprikkeling bij het jonge kind

16 mei 2024, ReeHorst Ede

Conceptprogramma

Dagvoorzitter: **Martine van Dongen-Boomsma**, kinder- en jeugdpsychiater/programmaleider TOPGGz Netwerk Centrum Jonge Kind, Karakter

- 09.00 uur Registratie en ontvangst met koffie en thee
- 09.30 uur **The embodied mind • Martine van Dongen-Boomsma**
'Perception is for action' zoals Patrick Leman zo treffend zegt. Maar wat is perceptie? En hoe verhoudt de mentale ontwikkeling zich tot perceptie en het lichaam waarmee we ons door dit leven meanderen?
- 09.55 uur **Wat is een prikkel? • Stefan van der Stigchel**, hoogleraar Cognitieve Psychologie, Universiteit Utrecht
Appjes, banners, pushberichten, trending topics en kattenfilmpjes – het is tegenwoordig moeilijker dan ooit om je langer dan een paar minuten onafgebroken te concentreren. Is dat een probleem? Ja, want concentratie is onmisbaar voor creativiteit en leervermogen. Hoe kom je als winnaar uit de strijd om je aandacht? Hoe concentratie werkt, wat is een prikkel en wat zijn de nieuwste wetenschappelijke inzichten?. Maar bovenal welke technieken heb je tot je beschikking om beter om te kunnen gaan met afleidende prikkels.
- 10.35 uur Pauze
- 11.05 uur **Ernstige problemen met huilen, eten en slapen bij baby's en peuters, wat kunnen we doen en waarom? • Jolien van Campen**, kinder- en jeugdpsychiater/ onderzoeker, Karakter
Baby's en jonge peuters hebben nog maar beperkte mogelijkheden om zich te uiten. Huilen, eten en slapen zijn belangrijke maten waaraan ouders dan aflezen hoe het met hun kind gaat. Regulatie van stress, emoties en gedrag gebeurt bij jonge kinderen in samenspel met hun vaste verzorgers (co-regulatie). Overmatig huilen en ernstige problemen met voeding en slapen zorgen ervoor dat dit proces wordt verstoord. Ze kunnen daardoor veel impact hebben op de ontwikkeling van het kind, de ouders en de zich ontwikkelende ouder-kindrelatie. Zowel de mogelijke oorzaken als de gevolgen zijn multifactorieel, en liggen zowel op biologisch, psychologisch als sociaalmaatschappelijk gebied. Ernstige regulatieproblemen vragen daarom om integratieve diagnostiek en behandeling.
- 11.35 uur **Vroeg interventie in de kinder- en jeugdpsychiatrie bij ernstige sensorische prikkelverwerkingsproblemen • Brenda van der Wielen**, kinder- en jeugdpsycholoog/ promovenda, Karakter
Vroege herkenning en interventie bij ontwikkelingsproblemen kan (volgens groeiend bewijs) de levenslange uitdagingen verminderen, met een fijnere ontwikkeling voor

kinderen als gevolg. Bestaande vroege interventies zijn vooral gericht op moeilijkheden in de sociale interactie. Maar ouders vragen vaak om hulp bij de sensorische prikkelverwerkingsproblemen van hun jonge kind, die diep ingrijpen in het functioneren van hun kind en gezin. Ondanks dat we steeds meer begrijpen hoe belangrijk het is om sensorische problemen op jonge leeftijd te behandelen, zijn er nog geen bewezen behandelingen gericht op deze problematiek. Daarom wordt momenteel een interventie ontwikkeld die specifiek gericht is op het verbeteren van de manier waarop kinderen prikkels verwerken. Gebaseerd op recente ideeën en ervaringen uit de praktijk, met als doel hun vermogen om deel te nemen aan het dagelijks leven te vergroten.

12.10 uur Lunchpauze

13.10 uur Intermezzo met muziek

13.20 uur **Prikkelverwerking en slaap – onlosmakelijk met elkaar verbonden** • *Sigrid Pillen, kinderneuroloog/somnoloog, Kinderslaapexpert*

Prikkelverwerking en activatie, of beter gezegd het arousallevel, is onlosmakelijk verbonden met slaap. In de klassieke beschrijving van sensorische informatieverwerking en activatielevels worden hyperalertheid/agitatie/stress als hoogste activatielevel vaak tegenover slaap als laagste activatielevel gezet. Op het eerste gezicht lijkt dit een logische indeling, maar als je weet dat er overprikkelde kinderen zijn die als een blok in slaap vallen en slaperige kinderen die met geen mogelijkheid de slaap kunnen vatten, blijkt de praktijk toch net iets anders. Hoe ziet de bidirectionele relatie tussen prikkelverwerking en slaap eruit. Hierbij komen meerdere aspecten aan bod zoals de daginvulling, de invloed van beweging en de invulling van het avondritueel gezien vanuit de prikkelverwerking. Ook hoofdbonken en andere ritmische bewegingen in de nacht, die frequent voorkomen bij kinderen met prikkelverwerkingsproblematiek, passeren de revue.

13.50 uur **Overprikkeld: hoe overmatig huilen het jonge gezin kan ontregelen**

• *Ineke de Kruijff, kinderarts, St. Antonius Ziekenhuis*

Jonge gezinnen die te maken krijgen met een overmatig huilende baby worden ook wel 'huilgezinnen' genoemd. Ouders geven aan dat deze baby's 'overprikkeld' zijn en moeilijk te troosten. Zij zijn daarom vaak bang dat er een medische oorzaak voor het huilen is. Deze wordt echter in minder dan 5% van de gevallen gevonden. Medicalisatie ligt op de loer: variërend van het onnodig voorschrijven van koemelkvrije voeding en refluxmedicatie tot het opnemen op de kinderafdeling in het ziekenhuis (jaarlijks > 700 opnames in Nederland). Aan de hand van casuïstiek wordt een nieuwe (samen)werkwijze besproken, gebaseerd op de IMH-visie.

14.20 uur Pauze

14.50 uur **Food for thought** • *Loes Veenje, diëtist, Seys Centra en logopedist* • *Lieke Feron, preverbaal logopedist en taal- spraakpatholoog, Seys Centra*

Eten = prikkelverwerking. Maar wat als een jong kind meer of juist minder dan gemiddeld gevoelig is voor indrukken en prikkels? Bij over- of onderprikkelde kinderen kan gezond eten een uitdaging vormen. Wanneer een kind niet goed of voldoende eet, maken ouders zich regelmatig zorgen over de groei, of hun kind wel voldoende voedingsstoffen binnenkrijgt en of hij of zij wel gevarieerd genoeg eet.

Kennis op het gebied van de sensorische informatieverwerking van een kind rond voeding, kan helpen met het begrijpen van het eetgedrag en de behoeften van een kind. Goede multidisciplinaire samenwerking tussen een logopedist met kennis en ervaring van sensorische informatieverwerking, en een kinderdiëtist is daarbij belangrijk. Puntsgewijs worden enkele praktische handreikingen gegeven bij veel voorkomende problemen in de prikkelverwerking van kinderen en eten.

15.20 uur

De nieuwsgierige baby • *prof.dr. S. Hunnius, hoogleraar Cognitieve psychologie, Radboudumc; directeur Baby & Child Research Center, Nijmegen*

Baby's laten ons versteld staan: terwijl ze zo goed als hulpeloos zijn op het moment dat ze geboren worden, hebben ze binnen slechts een paar jaar alles geleerd wat je nodig hebt om naar school te gaan. Deze verbazingwekkende ontwikkeling is mogelijk omdat baby's van nature nieuwsgierig zijn, steeds de wereld om hen heen willen verkennen, en razendsnel nieuwe dingen leren. Hoe kunnen ouders en verzorgers kinderen optimaal ondersteunen in hun verkenning van de wereld? En hoe voorkom je over- of onderprikkeling?

16.00 uur

Einde